

IVAN ALBREHT

E F I A L T

Groteska v enem dejanju

O s e b e :

Sonja, obveščevalka
Leska, tehničarka
Črt, sekretar
Vrba, izdajalec — Efialt
Hrast, član tehnike
Dren, član tehnike
Gestapovec (Sturmführer)
Agent

Prizorišče: Podstrešni prostor, kjer deluje tehnika. Na desni vrata, na levi skriven izhod. Miza, nekaj stolov, šapirograf, kemikalije in svežnji ilegalnega tiska.

Čas: Nekaj tednov po laški kapitulaciji. Nedelja. Dopol-danski čas, ko je napovedan sestanek tehnike.

DREN (počasi in previdno vstopi): Kar brez skrbi, tovarišija! Nikar ne iščimo strahov v oblakih!

Na prvi pogled vidim, da je tu vse v redu.

HRAST, ČRT in LESKA (previdno stopijo za njim).

LESKA: Je že prav, toda tovariš Hrast ima poročila, ki narekujejo največjo previdnost. Tovariši! Tehnika je največja udarna sila našega aktivna. Če se nasprotniku posreči —

ČRT (strastno): Nič se mu ne bo posrečilo! Na kratko: Vrba je uskočil. Prešel je v nasprotni tabor. Naši zaupniki so ugotovili, da se dečko druži z izdajalcji in reakcionarji. Če bi imel pri tem poštene namene, bi nas obvestil in prosil pomoči. Ker tega ni storil, pričakujemo, da nas je ali bo — izdal. Zato je treba ukreniti vse potrebno, da bo izdajstvo brez haska in po možnosti brez žrtev iz naših vrst.

SONJA (vstopi, precej razburjena in živčna): Zdaj imamo, kar smo si skuhalni! Vrba nas je izdal. Naši so ga ujeli v zaupnem razgovoru z Rupnikovimi agenti. Z Duscho sta pila bratovščino. Rösener ga je sprejel kot gosta v svojem stanovanju —

HRAST (mirno): Če je tako, tovarišica, ni vredno, da izgubljamo besede. Naš sestanek je napovedan šele čez dve uri. Upam, da niste Vrbe obvestili o našem predhodnem sestanku. Ta čas lahko spravimo vso tehniko na varno, potem pa naj Vrba s svojimi novimi zavezniki pride, pa boš videla, kako se bo sam ujel.

ČRT (odločno): Sem za Hrastov predlog in želim, da kar začnemo.

(Posamezni začno skozi skrivni izhod odnašati svežnje osvobodilnega tiska na varno. Nema igra. Odnašajo, se srečujejo in si neslišno s kretnjami svetujejo. Medtem govorita obveščevalka Sonja in sekretar Črt.)

SONJA: Skoraj bi me zapustili živci.

ČRT: Nikar, tovarišica! Oni računajo s tem, da smo manjvredna rasa in da nas bodo s korobčem ukrotili, kakor žival. Mi pa vemo, da smo glasniki trpečih množic in jim bomo odgovorili kakor divjim zverem —

SONJA (toplo): Črt, ti si idealist —

ČRT (resignirano): Pusti to, Sonja, ker ni zdaj čas za take izlive. Nam so zadane velike naloge in odgovarjam zanje.

SONJA (hoče nekaj pripomniti): Tovariš, seveda —

ČRT (ji seže v besedo): Ni treba debate! Gre za življenje ali smrt. Napovedali smo borbo dvema najmočnejšima róparjem v Evropi, pa bomo znali ukrotiti tudi frkolinskega izdajalca lastnega rodu.

(Medtem ostali odnašajo skozi skrivni izhod vse, kar bi izdajalu moglo koristiti. Delo se vrši naglo in hlastno. Ko je opravljeno, se razporede za mizo in se oglasi sekretar Črt.)

ČRT: Tovariši in tovarišice! Podlo izdajstvo, ki ga je polna človeška zgodovina, nam je tudi v našem delu pripravilo past, da bi ugonobil nas in našo človečansko idejo. Po zaslugi budnosti naših sodelavcev smo to past pravočasno zapazili in pripravili nasprotno. V nekaj minutah bo Vrba-izdajalec stopil v ta prostor z Rupnikovo policijo in gestapovci. Našli ne bodo ničesar, naša naloga pa je, da propalico izročimo rabljem, ki jih je Vrba namenil nam.

VSI (se začudeno spogledujejo).

ČRT (hladno): To je čisto preprosto. Ko pride Vrba s svojimi, stopita dva naša v gestapovskih uniformah in zahtevata pojasnil. Vrba jih ne bo mogel dati in bo šel, kamor spada. Naj krvnik opravi, s čimer si kulturen človek noče mazati rok!

LESKA: Odlično! In kdo naj bo na mestu?

ČRT: Samo dva aktivista s primerno kinko.

HRAST: To se pravi —

ČRT: Da pojde izdajalec pod korobačem lastnih gospodarjev tja, kamor spada.

SONJA (zaskrbljeno): In kako?

ČRT: To bodi stvar naše konspiracije, tovarišica.

Vsi, ki niso v akciji potrebni, naj izginejo na varno. Brez razburjenja in defetizma, prosim.

Opozarjam vse, da ostanete v primeru nesreče gluhi in brezčutni kakor te stene!

VSI (odhajajo šepeta skozi skrivni izhod, ki ga Črt z zunanje strani skrbno zapre).

VRBA (vstopi s civilnim agentom): O, kakor vidim, se je danes sestanek nekoliko zakasnil. Še nikogar ni. Seveda, naši ljudje so zaposleni in morajo delati z ovirami —

AGENT (zadovoljno namežikne in se ozira po prostoru): Previdni ste, kakor vidim. Nikjer nobenega predmeta, ki bi pomenil dokaz —

VRBA (položi prst na usta): Mislim, da ničesar ne manjka —

AGENT (brska križem): Bomo videli. (Živčno.) Družbe ni, kakor vidim.

VRBA (plaho): Pride, mora priti, če me niste po nerodnosti izdali. Vse zavisi od vaše spretnosti.

AGENT (se cinično nasmehne): Lepo, gospod, samo moje potrpljenje je kratko krojeno.

VRBA (mrzlično): Menda ne dvomite v mojo iskrenost —

AGENT (hladno): Bomo videli! (Odpre vrata, nakar vstopi nadut gestapovec.)

GESTAPOVEC: Ist was? Je ali ni?

AGENT (drgetaje): Našel nisem ničesar —

GESTAPOVEC (oblastno): Bande! Vsi ste enaki! Uporniki, iridentisti in komunisti. Komu naj še zaupamo na teh prekletih tleh!

DREN in **ČRT** (vstopita v SS-uniformah): Samo nam, gospod Sturmführer! (Pokažeta na Vrbo): Lopov nas je speljal na krivo sled, medtem pa je izšla nova številka njihovega glasila! (Pomoli »Slovenskega poročevalca«.) Midva sva rešila oblast sramote. Po nalogu Policajberaterja je treba oba gospoda agenta in to veličino (pokažeta na Vrbo) spraviti na varno. (Črt pokaže gestapovcu neko listino.)

GESTAPOVEC: Ah, so! Efialt bleibt Efialt — Izdajalec ostane izdajalec. Hände her! Roke sem! (Ju uklene.) Oba v Begunje! Pravica mora obveljati!

VRBA (jokavo): Pa jaz sem vendor pošteno —

GESTAPOVEC (hlastno): — hotel izdati našo sveto stvar!

AGENT (proseče): In jaz sem samo žrtev —

GESTAPOVEC (hlastno): Lastne svinjarije! (Črtu in Hrastu): Hvala vama za trud! Nagrada ne odide. Vse za idejo, kamerada-junaka! In kdo prevzame zdajle varstvo nad tem prostorom, da ne pademo v zasedo?

ČRT in **DREN** (strumno): Midva, zastopnika edine oblasti v tej deželi!

GESTAPOVEC (jima zadovoljno sega v roko): Gut! Abgemacht! Velja, kamerada! (Sune vknjenega agenta in Vrbo skozi vrata): Marsch, Efialten! Ven, izdajalca naše svete stvari! (Gre za njima in med vrati še hitlerjevsko pozdravi Črta in Drena.)

ČRT in **DREN** (se muzata): Proč z Efialti, ven s propalicami! (Zakleneta vrata, vržeta s sebe

SS-bluze in se zasmejeta): Da, midva sva zastopnika oblasti, naše oblasti! (Izgineta skozi skrivni izhod, kjer se pokaže peterokraka zvezda.)